

Det er et luksusproblem at tale om kærlighed i disse tider

Menneskets grundvilkår har ikke ændret sig spor de sidste par tusinde år. Det mener forfatter Cia Rinne, der er aktuell med librettoen til operaen 'Liebestod', hvor kærligheden er under anklage for dens forbrydelse mod et uskyldigt hjerte.

SIMON ØST VEJBÆK

Det var allerede i vores mailkorrespondance, at jeg fik indtrykket af, at grænser og nationalitet er flydende begreber i den finlands-svenske forfatter, Cia Rinnes, bevidsthed. Her signerede hun nemlig sine svar på mine henvendelser med først »kærlig hilsen fra Marseille, Cia« og to dage efter »Kærlig hilsen (fra Brooklyn), Cia«. Da jeg forinden havde været i dialog med hendes danske forlægger, skrev han desuden, at Cia Rinne ville være på togrejse hele den følgende dag, så det ville være et godt tidspunkt at kontakte hende på.

Hun er en nomade.

Født i Göteborg af en finsk far og finlandssvensk mor, men opvokset i Tyskland og uddannet i filosofi fra universiteter i Frankfurt, Athen og Helsinki. Så er hun i øvrigt dansk gift og har boet tre år i Danmark.

Hun har også lavet større dokumentariske projekter. Først et om Sydafrika post-apartheid og siden skildringen af romaers levevilkår, som tilvebragtes gennem seks års rejser fra Finland til Indien. Det kommer altså ikke som nogen overraskelse, at Cia Rinne behersker flere sprog flydende. Det er nemlig noget, hun har måttet lære sig af rent praktiske årsager.

Nu sidder vi så over for hinanden i den kongelige opera i anledning af opførelsen af 'Liebestod', hvortil Cia Rinne har skrevet librettoen, som også udkommer særskilt under titlen 'Trial and Eros' på forlaget Virkelig.

Cia Rinne taler hurtigt. Uden ophør.

Og hun taler virkelig et formfuldendt dansk, selv om det bærer præg af en ubestemmelig accent. Det slår også ud i hendes værker, som ofte er præget af en opmærksomhed rettet mod sproget og dets enkeltdele.

»Jeg kan godt lide at lege med lydene og forskydningerne inden for sprogets grænser. Pludselig ændrer betydningen sig«, siger forfatteren selv om sin praksis, inden hun uddyber: »På et mere teoretisk plan synes jeg, det er spændende, at hvis man bruger et andet sprog, så ændres mulighederne for at tænke visse ting sig, og definitioner på begreber findes måske på et sprog, men ikke i et andet. Vi er derfor betingede af sprog samtidig med, at sproget er et resultat af vores tænkning og dens historie«.

At høre Cia Rinne læse sin minimalistiske poesi op, føles lidt som at gå til koncert. Hun er en sprogvirtuos, der skaber musik i legen med ordlyde og tonalitet. Det er særligt i de tidligere udkomne tekstsamlinger som 'l'usage du mot' og 'notes for soloists', at den sproglige ekvilibristik udfoldes, og sproget udviser grænsedragningen mellem lande og mennesker.

Drabelig kærlighed

'Trial and Eros' er et symposium, altså et dialogbaseret stykke, der, ligesom i Platons originale forlæg 'Symposion', omhandler kærlighedens væsen. Forskellen er dog, at hos Cia Rinne er kærligheden, Eros, på anklagebænken for den ulykke, den har forvoldt et uskyldigt hjerte.

»Udgangspunktet for operaen var Broken Heart Syndrome, som dækker over, at man faktisk kan dø af kærlighed. Og operaen begynder som en retssag, men så går det op for personerne, at de ikke kan anklage nogen for det, som ligger i Eros' natur. Siden udvikler det sig til et symposium, hvor de bare taler mere frit om det, for det er umuligt at komme frem til noget endegyldigt«.

Broken Heart Syndromes lægelige betegnelse er stresskardiomyopati og er et hjertesvigt forårsaget af psykisk eller fysisk stress, som får hjertet til at slå hurtigere og stærkere. Hjertemusklens lamme simpelthen.

»Et chok kan udløse mængder af adrenalin, som kan lamslå hjertet. Den venstre ventrikel kan ikke sammentrækkes, og patienten får ingen luft. Når hjertet virkelig kan bryde, ville jeg ikke beskrive det som en metafor, for det kan virkelig ske«.

I 'Trial and Eros' er kærligheden ikke

rettet mod nogen person, for librettoen er et portræt af det hjerte, der udsættes for kærligheden, og som må gennemleve alle dets faser: forelskelsen, fortrydelsen og til sidst bruddet. Herefter tvinges hjertet så til at leve videre med sorgen og savnet.

»For hvert menneske, der bliver forelsket, er det jo en første gang. Det er en individuel oplevelse«.

Det er også derfor, at formen, hvor Cia Rinne tvinger forskellige perspektiver til at tale sammen, passer så godt til en beskrivelse af Eros, for ingen definitioner af kærlighedens væsen er udtømmende, når de står alene.

Men der er flere årsager til, at forfatteren vender tilbage til antikke litterære greb.

»Intet har ændret sig. Det er det, der er så fascinerende. Så snart man begyndte at skrive, skrev man om kærligheden. Det var det, der var vigtigt«.

De græske guder genopstår for tiden i dansk litteratur, og det er især de yngre forfattere, der vender tilbage til antikken. Kristian Bang Foss digtede med 'Frank vender hjem' videre på Odyseen, Duncan Wiese vendte tilbage til hyrde-digtningen med 'Tityrus', og senest udgav Lea Maria Løppenthin 'Sæson', som er en slags genskrivning af myten om Demeter og Persefone. Men hvad er det, myterne kan lære os i dag?

»De antikke grækere var måske mere fremsynede, end vi er nu: Homoseksuel kærlighed var eksempelvis helt udbredt på det tidspunkt. Det er faktisk den kristne religion, som har gjort vores forestilling om kærlighed så traditionel. Det var meget mere åbent og frit før«.

Den romantiske kærlighed er kun én ud af flere former, som kærligheden kommer til udtryk igennem.

»Der er forskellige former for eros. Eros som kærligheden til naturen er eksempelvis et helt andet eros-begreb, men hvis vi virkelig havde en kærlighed til jorden, ville vi måske have behandlet den anderledes«.

Her foregriber Cia Rinne et andet og væsentligt aspekt ved sit forfatterskab, nemlig det politiske og sociale engagement.

»Det er i virkeligheden et luksusproblem at tale om den romantiske kærlighed mellem mennesker i disse tider«, siger Cia Rinne og nikker ud mod skorstenene ved forbrændingsanlægget Amager Bakke, som kan skimtes ud ad panoramavinduerne.

HJERTESAG. Cia Rinne skriver om hjertet som en muskel, ikke en metafor. Foto Mikkel Hørlyck

Vestlig dualisme

I 2018 udkom 'Skal vi blinde os selv og forlade Theben' på dansk. Heri undersøger Cia Rinne, hvilke af Vestens grundfortællinger, som har ledt til, at mennesket har bildt sig ind, at det bare har kun-

BLÅ BOG

Cia Rinne

Født 1973.

Har tidligere udgivet de kritikerroste tekstsamlinger 'zaroum' (2001), 'notes for soloists' (2009) og 'l'usage du mot' (2017).

Er aktuell med operaen 'Liebestod' som hun har skrevet librettoen til, og som er udkommet særskilt under titlen 'Trial and Eros' på forlaget Virkelig.

disse dualistiske ontologier og deres betydning for, hvorfor vi er endt, hvor vi er.

»Centralt i den udvikling er også den jødisk-kristne religion, for med dens opståen var verden pludselig ikke længere evig, den er nemlig skabt af en gud«.

Med verdensskaberens fik verden en konkret forankring i tid og rum. Allerede i gnosticismen opstår forestillingen om en bedre og ideel verden i det hinsides, og det markerer et centralt skift i menneskets forhold til naturen, fordi den nu blot fungerer som et afbillede af det ægte og sande. Den håndgribelige verden gælder ikke længere, det gør kun ideerne.

Vi kommer fra myterne

Titlen 'Skal vi blinde os selv og forlade Theben' refererer til Ødipus-myten, og hvordan han blinder sig selv efter at have opdaget, at han har slået sin far ihjel. En form for radikal selvfornægtelse af hans gerninger, som han i bogstaveligste forstand ikke vil se i øjnene. Og det er ifølge Cia Rinne ikke langt fra, hvordan mennesket igennem de sidste århundreder har tæret på naturens ressourcer uden at forholde sig til konsekvenserne.

»Mennesket har jo vidst præcis, hvad vi har haft gang i. Vi ødelægger verden. Altid har vi været bevidste om vores handlinger og effekterne af dem«.

Efter at have blindet sig selv kaster Ødipus en forbandelse over sine efterkommere, Eteokles og Polyneikes, som de på voldeligste vis fører ud i livet. Græsk mytologi er fyldt af den slags selvopfyldende profetier. Men er skæbnen også uafvendelig for os?

»Det håber jeg virkelig ikke, og det vil jeg heller ikke være en fortæller for. Jeg synes, medierne fodrer den der »So what, det er alligevel for sent«-indstilling. Det er overhovedet ikke for sent. Og hvis det er for sent, og det katastrofale uvægerligt vil ske, skal vi så bare fortsætte katastrofen? Det kan vi jo heller ikke«.

For Cia Rinne påviser myterne sammenhænge mellem mennesker af i dag og dem, der levede for flere tusinde år siden. Det moderne menneske kan have et indtryk af, at det lever i et meget kort tidsperspektiv, og myterne viser, at denne forestilling ikke holder stik.

»Det er de her urmenneskelige fortællinger. De græske myter er særligt menneskelige, og guderne er akkurat lige så menneskelige. Det vestlige menneske er måske ikke bevidst om, hvor meget historie det har at tage af, men det er jo derfra, vi alle har udviklet os«.

simon.o.vejbaek@pol.dk

Forestillingen 'Liebestod' kører på Takkelloftet på Den Kongelige Opera fra 3.-8. november

Historien fra den populære julekalender på

TINKAS JULEEVENTYR

Tinkas juleeventyr er en magisk fortælling i 24 afsnit om nissepigen Tinka, der for at blive en rigtig nisse må drage ud på en eventyrlig rejse i jagten på sandheden om sin egen og nissernes historie.

I år vender Tinka tilbage til TV 2 i julekalenderen "Tinka og Kongespillet" produceret af COSMO FILM for TV 2

POLITIKENS FORLAG

net smadre det hele og overleve uden naturen, som om vi ikke var en del af den.

Bogen viser, hvordan de historiske og filosofiske udviklinger, som har præget os siden oldtiden, har skabt en dualis-

metænkning hos mennesket, som er forudsætningen for forestillingen om, at tingene er uafhængige af hinanden. At mennesket er adskilt fra verden. Cia Rinne læner sig her op ad den tysk-jødiske filosof Hans Jonas, som beskriver netop